

TA'LIM SIFATINI TA'MINLASHDA MILLIY VA XALQARO TAJRIBA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ В ОБЕСПЕЧЕНИИ
КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯNATIONAL AND INTERNATIONAL EXPERIENCE IN ENSURING THE
QUALITY OF EDUCATION*Imomaliyeva Oysha Qo'ldoshvoy qizi**Andijon Davlat Pedagogika Instituti**Maktabgacha ta'lim va maxsus pedagogika fakulteti**Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi**oishatilmizatun@gmail.com*

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim sifatini ta'minlash jarayonida milliy islohotlar va xalqaro tajribalar o'rtasidagi uzviy bog'liqlik tahlil asosida yoritib beriladi. Ta'lim jarayonining sifat ko'rsatkichlarini oshirishga o'zaro xizmat qiluvchi vositalar, mexanizmlar hamda ilg'or davlatlarning samarali yondashuvlari o'rganiladi. Jahonning yetakchi ta'lim tizimlarida qo'llaniladigan monitoring va baholash mexanizmlarining milliy ta'lim tizimiga ta'siri ilmiy asosda bayonot qilinadi. Shuningdek, xalqaro tajribalarni mahalliy sharoitga moslashtirishning afzalliklari va amaliy samaradorligi ko'rsatib beriladi.

Kalit so'zlar: ta'lim sifati, xalqaro tajriba, milliy islohotlar, PISA, monitoring, akkreditatsiya, kompetensiyaviy yondashuvlar.

Аннотация: В статье анализируется взаимосвязь национальных реформ и международного опыта в обеспечении качества образования. Изучаются инструменты и механизмы повышения качества образовательного процесса, а также эффективные подходы развитых стран. Научно обосновано влияние механизмов мониторинга и оценки, используемых в ведущих мировых системах образования, на национальную систему образования. Показаны преимущества и практическая эффективность адаптации международного опыта к местным условиям.

Ключевые слова: качество образования, международный опыт и национальные реформы, PISA, мониторинг, компетентностный подход.

Abstract: This article analyzes the interrelationship between national reforms and international experiences in the process of ensuring the quality of education. The tools and mechanisms that serve to improve the quality of the educational process, as well as effective approaches of developed countries, are studied. The impact of monitoring and evaluation mechanisms used in the world's leading education systems

on the national education system is scientifically stated. The advantages and practical effectiveness of adapting international experiences to local conditions are also shown.

Keywords: quality of education, international experience and national reforms, PISA, monitoring, competency-based approaches.

Kirish. Global ta'lim maydonida raqobat kuchaygan vaziyatda ta'lim sifatini ta'minlash mamlakatlarning ustuvor vazifalaridan biriga aylangan. Hozirgi kunda milliy ta'lim tizimi xalqaro standartlar bilan uyg'unlashgan holda takomillashtirilmoqda. Shu sababli, milliy va xalqaro tajribalarni qiyosiy o'rganish ta'lim sifatini ta'minlashning zamonaviy mexanizmlarini belgilashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism. So'ngi yillarda O'zbekistonda ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan bir qator tizimli islohotlar amalga oshirildi. Jumladan, kompetensiyaga asoslangan ta'lim modeli joriy qilinmoqda, o'qituvchilarning kasbiy malakasini uzluksiz rivojlantirish bo'yicha yangi mexanizmlar ishlab chiqildi, o'quv dasturlari zamonaviy talablarga muvofiq qayta ko'rib chiqilishi kutilmoqda. Ushbu jarayonlar ta'lim sifatini kafolatlash va uni tahlil qilishning yangi yondashuvlarini talab qilmoqda. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, ta'lim sifatini ta'minlashning samarali modeli ko'p bosqichli va uzluksiz monitoringga tayanadi. OECD tomonidan ishlab chiqilgan PISA, IEA tomonidan o'tkaziladigan TIMSS va PIRLS dasturlari o'qituvchilarning funksional savodxonligini baholashda yetakchi rol kasb etadi. Finlyandiya, Singapur, Yaponiya, Estoniya kabi ilg'or davlatlarda ta'lim sifatining yuqoriligi aynan kuchli baholash tizimi, o'qituvchi kasbining yuksak maqomi, shuningdek, ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirish tamoyillariga asoslanadi.

Milliy ta'lim tizimi uchun xalqaro tajribani butunlay ko'chirib olish emas, balki mahalliy sharoit va ehtiyojlarga mos ravishda moslashtirish ahamiyatlidir. Bunda raqamlashtirilgan monitoring, tashqi va ichki baholash tizimlari, universitetlar va maktablarning akkreditatsiya standartlarini joriy etish ta'lim sifatini sezilarli darajada yuqori qiladi. Xalqaro baholashlarda ishtirok etish esa ta'lim tizimining real holatini aniqlash va rivojlanish yo'nalishlarini belgilash kabi imkoniyatlarni yaratadi.

Xulosa. Milliy va xalqaro tajribalarni uyg'unlashtirish ta'lim sifatini barqaror oshirishning eng samarali yo'li hisoblanadi. Xalqaro standartlarga mos baholash mexanizmlarini joriy qilish, o'qituvchilar kasbiy salohiyatini rivojlantirish, kompetensiyaga yo'naltirilgan o'quv dasturlarni yanada takomillashtirish va raqamli monitoring tizimlaridan foydalanish — ta'lim samaradorligini oshiruvchi asosiy omillardir. Mazkur yondashuvlar milliy ta'lim tizimining raqobatbardoshligini mustahkamlaydi va zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy talablarni qondirishga xizmat qiluvchi vositalardir.

Foydalanilgan Adabiyotlar:

1. OECD. PISA 2018 natijalari (I jild): Paris: OECD Publishing, 2019.
2. IEA. TIMSS 2019: Matematika va fan bo'yicha xalqaro natijalar. Amsterdam, 2020.
3. IEA. PIRLS 2016: Xalqaro o'qish natijalari. Amsterdam, 2017.
4. O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi. O'zbekistonda ta'limni rivojlantirish milliy dasturi 2017–2021. Toshkent, 2017.
5. Toshmatov, O. Maktabgacha ta'limda sifatni ta'minlash. Toshkent, 2020.
6. Xudayberdiyev, F. Pedagogik monitoring va innovatsion texnologiyalar. Toshkent, 2019.
7. Fullan, M. O'zgarish madaniyatida liderlik. San-Fransisko: Jossey-Bass, 2011.
8. Hargreaves, A., & Shirley, D. Global to'rtinchi yo'l: Ta'limda mukammallik izlanishi. Thousand Oaks, 2009.
9. UNESCO. Global ta'lim monitoring hisobot 2020: Inklyuziv ta'lim. Parij, 2020.